

Hanbali-koulun perustat

Ibn Badran al-Dimashqi

Kappale klassisesta johdannosta Imam Ahmadin lakikoulukuntaan *al-Madkhal ila madhab al-Imam Ahmad*

© 2008 Rashid Hämäläinen

Imam Ahmad kulki lakiteoriaan liittyvissä asioissa Profeetan seuralaisten ja heitä hyvydessä seuraavien tietä, eikä koskaan ylittänyt sen rajoja valitakseen jotain muuta. Tämä oli hänen tapansa *tauhidissa*, *fatwan* antamisessa ja joka ikisessä tilanteessa. Hänen aikaisemmin mainitsemaamme uskonoppi tekee tämän selväksi, kuten myös hänen menetelmänsä *idztihadiin* liittyen, jotka mainitsemme seuraavaksi.

Imam Ahmadin koulua edustavat *mudztahid*-oppineet jotka seuraavat hänen juontamaansa lakiteoriaa ovat kertoneet hänen *fatwojensa* perustuvan viidelle asialle:

Ensimmäinen perusta: Koraanin ja Sunnan teksti (*al-Nass*)

Löytäessään mitä tahansa asiaa koskien tekstin, tapasi Ahmad muodostaa *fatwansa* sen edellytysten mukaan, eikä huomionnut mitään tai ketään sen kanssa ristiriidassa olevaa. Hän ei esim. huomionnut ‘Umarin erimielisyyttä *Mabtutaan* (kt. Avioliiton lainoppi) liittyen koska asiasta oli olemassa Fatima bint Qaisin perimätieto, eikä seksuaalisessa epäpuhtauden tilassa olevan *tajammumiin* liittyen koska asiasta kertovasta ‘Ammar ibn Jasirin perimätiedosta käy selvästi ilmi, että tässä tilassa olevan *tajammum* on kelvollinen. Hän ei myöskään huomionnut ‘Alin, ‘Uthmanin, Talhan, Abu Ajjubin ja Ubai Ibn Ka‘bin kantaa *ghuslin* tekemättä jättämiseen peniksen käytyä vaginassa, koska ‘Ai’ishan aito perimätieto kertoo hänen ja Allahin lähettilään tehneen *ghuslin* näin tapahduttua heidän välillään. Vastaavia tapauksia on runsaasti.

Ei ollut lainkaan hänen tapaistaan asettaa joidenkin tekoa, mielipidettä, analogiaa tai Seuralaisen sanoja aidon perimätiedon edelle. Hän ei myöskään asettanut sen edelle sitä, ettei tiennyt jostain kannasta olevan erimielisyyttä, jota monet kutsuvat konsensukseksi, antaen sille etusijan aitoon perimätietoon nähden. Ibn al-Qajjim ja muut lakiteorian oppineet ovat sanoneet: ”Ahmad sanoi tällaista konsensusta väittävän valehtelevan eikä sallinut sen asettamista varman perimätiedon edelle. Myös al-Shafi‘i sanoi uudessa *risalassaan*, ettei mistään voida sanoa olevan konsensusta vain koska siitä ei tiedetä olevan erimielisyyttä.

Toinen perusta: Profeetan seuralaisen *fatwa* (*Fatwa al-Sahabi*)

Jos Imam Ahmad tiesi jonkun Seuralaisen antaneen jostain asiasta *fatwan* eikä heistä kenenkään tiedetty olleen asiasta toista mieltä, seurasi hän tätä *fatwaa* eikä valinnut jotain muuta. Tällöin hän ei sanonut: ”Tämä tarkoittaa, että asiasta on konsensus”, vaan sanoissaan varovaisena sanoi: ”En ole tietoinen mistään, mikä kumoaisi sen” tms. Ollessaan tietoinen tällaisesta Seuralaisten keskuudessa, hän ei tavannut asettaa sen edelle kenenkään tekoa, mielipidettä tai analogiaa. Niinpä hänen ja Seuralaisten *fatwoja* pohtiva huomaakin niiden olevan yhtäläisiä, aivan kuin ne loistaisivat yhdestä ja samasta soihdusta. Niin yhdenkaltaisia ne olivat, että jos Seuralaiset olivat jostain asiasta kahta mieltä, raportoitiin Ahmadilta myös myöhemmin asiasta kaksi kantaa.

Tapa, jolla hän huolehti Seuralaisten *fatwoista*, oli kuin tapa, jolla hänen omat seuralaisensa huolehtivat hänen omista *fatwoistaan* ja lausunnoistaan. Tai pikemminkin se oli jotain niin mahtavaa, että hän tapasi suosia heidän sanojaan *mursal* perimätiedon (perimätieto, jonka ketjusta puuttuu Profeettaa seuraava henkilö) sijaan. Näin hänen *fatwoistaan* tuli johtavia esimerkkejä kaikille Sunneille. Jopa hänen kanssaan *idztihadissa* eri mieltä olevat ja muille kuin hänelle *taqlidia* tekevät arvostavat hänen lausuntojaan ja *fatwojaan* suuresti, tiedostaen niiden arvon ja läheisyyden Koraanin ja Sunnan teksteihin ja Seuralaisten *fatwoihin*.

Kolmas perusta: Seuralaisten *fatwojen* arviointi

Seuralaisten ollessa jostain asiasta erimielisiä, tapasi Imam Ahmad valita niistä Koraania ja Sunnaa lähinnä olevan kannan eikä poistunut heidän sanojensa piiristä. Jos mikään niistä ei ilmennyt hänelle yhtäläisenä Koraanin ja Sunnan kanssa, välitti hän asiasta erimielisyyden eikä antanut mitään varmaa tuomiota.

Neljäs perusta: *Mursal* ja heikon perimätiedon seuraaminen jos mikään ei ole sen kanssa ristiriidassa

Imam Ahmad asetti tämän analogian (*qijas*) edelle. Heikolla perimätiedolla hän ei suinkaan tarkoittanut perätöntä, hylättyä tai sellaista, jonka kertojaketjussa on niin moitittu henkilö, ettei kyseistä perimätietoa voi hyväksyä ja seurata. Pikemminkin heikko perimätieto hänen terminologiassaan sisältyi aidon perimätiedon luokkaan, ollen yksi *hasan* perimätiedon lajeista. Hän ei siis tavannut jakaa perimätietoja kiistattoman aitoihin (*sahih*), aitoihin (*hasan*) ja heikkoihin (*da'if*), vaan pelkästään kiistattoman aitoihin ja heikkoihin. Heikolla taas oli hänen mukaansa eri tasoja. Jos hän ei tiennyt jostain aiheesta sitä kumoavaa tekstiä, Seuralaisen lausuntoa tai konsensusta, oli sen seuraaminen hänen mukaansa analogiaa ensisijaisempaa.

Jos Imam Ahmadilla ei ollut jostain aiheesta tekstiä, Seuralaisten tai jonkun heistä lausuntoa eikä *mursal* tai heikkoa tekstiä, kääntyi hän viidennen perustan puoleen.

Viides perusta: Analogia (*al-Qijas*)

Tätä perustaa Imam Ahmad sovelsi vain sen ollessa välttämätöntä, kuten edellä mainitusta käy ilmi.

Joistain asioista hän ei antanut minkäänlaista *fatwaa* todisteiden vaikuttaessa ristiriitaisilta, Seuralaisten ollessa erimielisiä tai koska hän ei ollut löytänyt niistä puhuvaa tekstiä tai jonkun Seuralaisen tai heitä seuranneen lausuntoa. Hän inhosi suuresti sellaisen *fatwan* antamista, jota koskien kukaan edeltäjästä ei ollut puhunut, ja kielsi tällaisesta kovasti. Hän tapasi sallia *hadith*-juristien ja Malikin kollegoilta tiedustelun *fatwaa* koskien ja ohjasi ihmisiä heidän luokseen. Samalla hän kielsi *fatwan* kysymisen sellaisilta, jotka kääntävät selkänsä perimätiedolle eivätkä perusta sille koulukuntaansa, eikä sallinut heidän *fatwojensa* seuraamista.